



EFF European
Foundation
for Freedom

www.eurfreedom.org

**ANALIZA
HRVATSKIH
PARLAMENTARNIH
IZBORA**

8 STUDENOG 2015

Predizborno vrijeme

Izbori za osmi saziv Hrvatskog Sabora raspisani su u vrijeme općeg nezadovoljstva hrvatskih građana uvjetovanog višegodišnjom teškom gospodarskom krizom, visokom stopom nezaposlenosti, egzodusu mladih školovanih ljudi u druge zemlje EU, demografskim slomom, visokim javnim dugom od koji obuhvaća oko 95% bruto domaćeg proizvoda, visokom kreditnom zaduženosti države, lokalne samouprave, tvrtki i građana i trajnim deficitom državnog proračuna koji se kreće od 17 do 20 milijardi kuna svake godine (5-6% BDP-a) te slabim učincima ulaska Hrvatske u EU zbog nespremnosti, nesnalaženja, neznanja i nesposobnosti u povlačenju sredstava iz fondova EU te neefikasnog pravosuđa i visokog stupnja korupcije. U isto vrijeme balkanska ruta migrantske krize usmjerena je kroz Hrvatsku. Kod hrvatskih građana nakon 25 godina samostalnosti razočarenje je dovelo do uvjerenje da su za ovakvo stanje krive ISKLJUČIVO dvije velike stranke i njihove koalicije koje su se izmjenjivale na vlasti i hrvatsku državu i narod doveli u siromaštvo, ekonomsko i tehnološko zaostajanje i dužničko ropstvo. Uza sve to unazad godinu dana traje bjesomučna svjetonazorska i ideološka bitka lijevice i desnice bez nuđenja konkretnih rješenja krize uz zloupotrebu povijesnih tragedija i bespuća hrvatskog naroda (1941.-1945.g.), poratnog razdoblja, kao i drugačijeg tumačenja karaktera posljednjeg rata (1991.-1995.g.). Pokušaj je to političke bipolarizacije države u svrhu izbora kako bi dovele koalicije lijevog odnosno desnog spectre osigurale većinu. Konkretnije:

1. Hrvatska Demokratska Zajednica (HDZ) je okupila DOMOLJUBNU koaliciju s HSS-om, HSP-AS, BUZ-BLOK-blok umirovljenici zajedno, HSL, HRAST, HDS, ZDS-Zagorska demokratska stranka.

2. Lijevi blok HRVATSKA RASTE čine: SDP, HNS, HSU, HRVATSKI LABURISTI, A-HSS-autohtona hrvatska seljačka stranka, ZS-zagorska stranka.

3. U takvoj društveno-političkoj i gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj se pojavljuju i rastu snage neopterećene ideologijom i prošlošću. Među njima su koalicija nezavisnih i nestranačkih lokalnih političara, načelnika općina i gradonačelnika, gospodarstvenika, profesora na fakultetima, istaknutih liječnika i drugih pojedinaca pod nazivom MOST.

4. Druga snaga je postala anarho-liberalna skupina mladih, slabo poznatih ljudi u javnosti, ali poznatih po ratobornoj reakciji na deložacije hrvatskih građana od strane vjeronika-banaka kao glavnog „neprijatelja“ Hrvatske-ŽIVI ZID.

5. U političkom životu preostale su već etablirane regionalne stranke (IDS-PGS i HDSSB) te MDS-međimurska demokratska stranka

6. U izborima je sudjelovalo i 8 razjedinjenih stranaka desne ili krajnje desne političke provenijencije

a) BDSH-braniteljska domoljubna stranka Hrvatske,

b) UIO-Projekt domovina-udruga u ime obitelji,

c) koalicija HKDU-Hrvatsko kršćansko demokratska unija-Hrvatska demokratska stranka HDS i Nezavisni demokrati-ND

d) koalicija HKS-HSP-OS-(HKS-Hrvatska konzervativna stranka Ruže Tomašić, HSP-Hrvatska stranka prava, OS- Obiteljska stranka),

e) A-HSP-autohtona hrvatska stranka prava,

f) Hrvatska Zora- Stranka Naroda dr Milana Kujundžića (predsjednik bivšeg Saveza za Hrvatsku)

g) HGS-Hrvatska građanska stranka Željka Keruma

h) Demokratska stranka nacionalne obnove-DESNO (Ante Đapić bivši predsjednik HSP-a)

13. U izbore se uključila i stranka za održivi razvoj Hrvatske-ORAH

14. Uoči izbora je gradonačelnik Zagreba osnovao STRANKU RADA I SOLIDARNOSTI i pridružio joj još 13 manjih stranaka lijevog centra.

15. Bivši predsjednik Republike Ivo Josipović također je osnovao stranku: **NAPRIJED HRVATSKA** koja je na izbore izašla zajedno s frakcijom HNS-a- **REFORMISTI** (Radimira Čačića, bivšeg potpredsjednika Vlade) uz potporu udruge Umirovljenici, ZF i DDS.

16. Na izborima je sudjelovalo i nekoliko neovisnih personaliziranih lista lokalnih pojedinaca (Bajs, Knapić, Davidović, Lacković, Pinjuh i liste pod nazivima: Pametno, Za Grad, Hrvatska satranka reda)

17. Na izborima je potpuno samostalno sudjelovala i **AM-Akcija mladih**.

18. Ekstremnu ljevicu na izborima su predstavljali **RF (Radnička fronta)** i **SRP-Socijalistička Radnička Partija**.

Predizborna kampanja vođena je svim dopuštenim sredstvima, preko pisanih i elektronskih medija, internetskih portala i klasičnim skupovima, susretima s građanima te plakatama, jumbo-plakatama i dijeljenjem letaka, uz vrlo oštru, ali i prljavu i ružnu retoriku uz privatno vrijeđanje, navođenje na mržnju, otkrivanje „afera“ iz prošlosti pa čak i upotrebu obavještajnog aparata i paraobavještajnog podzemlja **TE FORSIRANJE IDEOLOŠKIH I SVJETONAZORSKIH RAZLIKA**. Čini se da jedino **MOST** nije sudjelovao u negativnoj kampanji i tim ružnim radnjama, nego je govorio o strukturnim reformama nužnim za boljitak Hrvatske čuvajući se izjašnjenja o ideologiji i svjetonazoru. Na lecima svih drugih stranaka o reformama se moglo pročitati vrlo malo ili nimalo. Predizborna kampanja službeno je trajala 21 dan, ali stranke su startale puno prije pod krinkom susreta s građanima. Prvak **MOST**-a Božo Petrov je dva dana prije izbora, dakle 6.11.2015.g. kod javnog bilježnika potpisao **IZJAVU** da **MOST** neće ići u koaliciju ni s jednom velikom koalicijom (Hrvatska raste i Domoljubna koalicija).

Drugi **NOVI** važan moment za izbore je i mogućnost davanja preferencijalnog glasa **JEDNOM** kandidatu od 14 s liste za koju se opredijeli glasač i to zaokruživanjem imena kandidata ili i imena kandidata i stranke na čijoj je listi kandidat. U slučaju zaokruživanja jedne stranke i kandidata s liste druge stranke prednost kod brojanja glasova ima stranka, a ne pojedinac s liste druge stranke. Napominje se da je Hrvatska podijeljena na 10 izbornih jedinica s po 14 zastupnika (**ukupno 140**). Hrvati izvan Hrvatske (Dijaspora) **biraju 3** zastupnika po većinskom, a ne proporcionalnom sustavu, a 24 nacionalne manjine **biraju 8** zastupnika poimenično od kojih **3** iz srpske nacionalne manjine. Dakle, ukupan broj zastupnika u Hrvatskom Saboru je **151**.

Uoči zadnjih nekoliko izbora predsjednici Republike odluke o raspisivanju izbora donosili su u pravilu tri dana nakon raspuštanja Sabora RH. Ovoga puta prošlo je 10 dana od raspuštanja Sabora do raspisivanja izbora,

Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović obratila se građanima Republike Hrvatske 5. listopada 2015. godine pod nazivom “Izborna Poslanica”.

U svojoj izornoj Poslanici predsjednica se obraća Hrvatima i Hrvatima, hrvatskim državljanima i državljanima u domovini i svijetu i kaže da je odlučila da će se parlamentarni izbori održati u nedjelju, 8. studenoga ove godine.

Nakon obraćanje predsjednice 5. listopada, izborni rokovi počinju teći dan kasnije, u ovom slučaju 6. listopada, a tada počinje prikupljanje kandidatura. I dok za političke stranke to ne predstavlja nikakav problem, oni nezavisni trebaju prikupiti 500 potpisa.

Od raspisivanja izbora, kandidati imaju 14 dana za skupljanje liste koju trebaju predati Državnom izbornom povjerenstvu. No osim lista, potrebno je predati broj posebnog računa kako bi opravdali sve uplate, odnosno donacije kao i načine plaćanja kampanje. Datum za predaju liste i računa je 19. Listopada do 24 sata.

Državnom izbornom povjerenstvu preostaje da do 21. listopada provjeri sve liste.

Mogućnost žalbe istječe u ponoć 23.10., a nakon što Državno izorno povjerenstvo objavi, 24. listopada počinje **SLUŽBENA** izborna kampanja. Tada će biti poznate sve izborne liste u svih 10 izbornih jedinica kao i u izornoj jedinici za dijasporu i izornoj jedinici za nacionalne manjine.

Kandidati će se natjecati četrnaest dana, a posljednji dan kampanje je 6. studenog, kada u ponoć 7. studenog počinje predizborna šutnja. 8. studenog u sedam sati ujutro se otvaraju biračka mjesta (6574 biračka mjesta).

Ukupno u kandidacijskih listi u RH je 155 koje su raspodijeljene po izbornim jedinicama:

Izborna jedinica	Broj kandidacijski listi
I	19
II	17
III	16
IV	14
V	13
VI	15
VII	17
VIII	15
IX	13
X	16

Dan prije provođenja izbora (uvi-
jek nedjeljom) vlada izborna šut-
nja(subota). Izbornih mjesta u
Hrvatskoj ima 6574 s biračkim od-
borima od po 10 članova (6 u ime
pozicije i 4 iz opozicije), uz
mogućnost nadgledanja izbora od
stranačkih i nestranačkih registri-
ranih pojedinaca- promatrača te
građanskih, nevladinih i nes-
tranačkih udruga. Najviše prigov-
ora DIP-u (državno izborna
povjerenstvo) odnosilo se na dan
predizborne šutnje kada su na
društvenim mrežama ili sms
porukama ili telefonskim pozivima
s „nepostojećih“ brojeva mobitela
upućivane izravne poruke za koga
glasati. DIP je to konstatirao, ali i
priopćio da nema zakonskog alata
za sankcije pa se postavlja pitanje
: čemu onda uopće služi
propisana predizborna šutnja?

DAN IZBORA 8.STUDENI 2015.g.

Izbori su provedeni uredno od 07 h ujutro do 19 sati, a izlazne ankete su objavljene 10-ak minuta poslije i bile su poprilično točne. Izlaznost je bila od 59%(u petoj izbornoj jedinici) do 70 % (u prvoj izbornoj jedinici) a, prosječno je na izbore u cijeloj RH izišlo 63,5% od ukupno upisanih 3.770.000 birača. S obzirom na brojane preferencijskih glasova DIP je kasnio sa sređivanjem i objavom rezultata u odnosu na prijašnje izbore kada su prvi neslužbeni rezultati bili poznati u 22 sata. Sada je to izvješće uslijedilo u ponoć. Na četiri biračka mjesta izbori su ponovljeni zbog nepravilnosti s viškom glasačkih listića, ali bez utjecaja na konačni ishod. Broj prijavljenih kandidacijskih lista varirao je od 13 (u V izbornoj jedinici) do 19 u I izbornoj jedinici). Broj glasova koji su bili dovoljni za izborni prag varira od 9000 (u V izbornoj jedinici) do 13 600 (u VII izbornoj jedinici) što je zavisilo i o raspodjeli glasova-postotku među strankama i d'Hont-ovoj metodi računanja izbornih rezultata.

REZULTATI IZBORA-ANALIZA I ZAPAŽANJA

Rezultati izbora u RH (10 izbornih jedinica): Domoljubna koalicija **56** mandata što je povećanje u odnosu na 2011.g. za 11 mandata, 2. Koalicija Hrvatska raste **56** mandata ili smanjenje u odnosu na 2011.g. za 19 mandata, 3. MOST koalicija nezavisnih lista **19** mandata, 4. IDS+PGS **3** mandata, 5. Stranka rada i solidarnosti s koalicijom 13 manjih stranaka **2** mandata, 6. HDSSB **2** mandata (2011.g. 6 mandata), 7. ŽIVI ZID **1** mandat i 8. Reformisti, Naprijed Hrvatska, Umirovljenici, ZF i DDS **1** mandat.

U dijaspori (XI izborna jedinica) sva **3** mandata osvojila je Domoljubna koalicija(HDZ).

U XII izbornoj jedinici-Izbori za zastupnike nacionalnih manjina(**8** zastupnika) najtješnji rezultat je bio kod Mađara: **Sandor Juhasz** koji je dobio **2.218 glasova**, a Robert Jankovics 2198 glasova.Kod izbora manjinskog zastupnika albanske-bošnjačke-crnogorske-makedonske,slovenske manjine: **Emina Lekaj s 999 glasova** pobijedila je s 5 glasova prednosti Idriza Sulejmanija 994 glasa ! Ostali manjinski zastupnici su: za srpsku nacionalnu manjinu: **Milorad Pupovac-14.103 glasa,Mile Horvat 10.997 glasova i Mirko Rašković s 10.103 glasa**. Izabrani predstavnik romske, austrijske, njemačke,poljske, bugarske,rumunjske,ukrajinske, rusinske, vlaške,turske i židovske manjine je **Veljko Kajtazi (Rom) s 1913 glasova**. Talijanski predstavnik ponovo je **Furio Radin s 1594 glasa**, a za predstavnika češke i slovačke nacionalne manjine izabran je **Vladimir Bilek s 1598 glasova**.

Od ukupno registriranih 3.563.397 birača u 10 približno jednakih izbornih jedinica na izbore je izišlo 2.237.895 ili 62,80%. U dijaspori je registrirano 28.944 birača koliko je i glasovalo (100%), a birača nacionalnih manjina registrirano je 196.447 a glasovalo je samo 37.564 ili 19,12%. Ukupan prosjek izlaznosti na izbore je 60,82%. Iako se očekivao veći broj nevažećih glasova, nego inače, zbog prava na preferencijski glas ,to se nije dogodilo. Nevažećih glasova bilo je 39.991 ili 1,73%. Uz nevažeće glasove značajno je spomenuti i 284.503 glasova(12%) koji su zbog ne prelaska praga od 5% otišli u d'Hontov izračun i raspodijeljen je strankama koje su prešle izborni prag. Broj zastupnika izabran preferencijom je 55. **Zanimljivo je da je preferencijalnost kod glasača bila znatno manje izražena kod izbora zastupnika MOST-a (53% glasača se odlučilo za preferenciranje) u odnosu na glasače HDZ-a i SDP-a (75%)**. Objašnjenje ove pojave : kandidati MOST-a bili su manje javno prepoznatljivi i manje politički poznati biračima od kandidata 2 najjače stranke(koalicije). Također se da zaključiti i da je MOST(lista nezavisnih i nestranačkih kandidata) kao nova pojava na hrvatskom političkom nebu prepoznat kao snaga i nada koja bi mogla promijeniti odnos među do sada vladajućem i neuspješnom BIPARTIZMU HDZ-a i SDP-a u ovih 25 godina samostalne i neovisne hrvatske države na pragu dužničkog ropstva. Sudeći prema daljim događanjima i dogovorima i pregovorima to se i dogodilo. Bez MOST-a nitko ne može dobiti većinu od 76 zastupnika u Parlamentu pa time ni mandatar za sastav nove Vlade, unatoč tome što se dogodilo postizborno okrnjenje MOST-a i ostanak na samo 15 od 19 osvojenih mandata. Razlog napuštanja 4 izabrana kandidate MOST-a je njihova ideološka inhomogenost(heterogenost), njihovo međusobno nepoznavanje i politička trgovina i nedopuštene (možda i kriminalne) igre s nuđenjem sinekura, fotelja i tko zna čega još pa se u postizborno bespuća i crnu trgovinu uključio i represivni aparat (DORH i USKOK). Pokazalo se da sva 4 otpadnika MOST-a „podržavaju“ SDP. Hoće li takvo stanje neuspješnih pregovora u kojima MOST inzistira na reformskoj Vladi koju bi poduprle i u njoj sudjelovale sve tri pobjedničke stranke (Hrvatska raste, Domoljubna koalicija i MOST) razmjerno broju osvojenih mandata ili će sve završiti novim izborima zbog otpora SDP-a i HDZ-a i njihovih čelnika ili će pak nekim parcijalnim dogovorom doći do presijecanja Gordijskog postizbornog čvora biti će poznato do kraja 2015.g. U rješavanju nepomirljivih stavova sve tri strane,naravno, uključila se pravedno i po Ustavu predsjednica Republike i pokušala upozoriti i konstruktivno doprinijeti rješenju ili će svoju nadležnosti predsjednice Republike iskoristiti i raspisati ponovljene izbore? Naime, predsjednica Republike daje mandat za premijera onome tko dokaže da ima potporu 76 zastupnika. Do pisanja ovog izvješća to nitko nije ostvario.

Po spolnoj pripadnosti u Hrvatski Sabor izabrano je samo 23 žene i 128 muškaraca.Razlog tome je i odluka Ustavnog suda RH koji je Izmjene zakona o izboru zastupnika u Hrvatski Sabor koji je osiguravao i izričkom odredio strankama obvezno kandidiranje minimalno 40% osoba oba spola (6 od 14 na kandidacijskoj listi), proglasio neustavnim. U Zakonu je jedino ostala odredba o plaćanju kazne-penala do 50.000 kuna ukoliko taj uvjet stranka nije ispunila.

Dobna struktura izabranih zastupnika govori da je prosječna dob 48,89 godina.Najmlađi zastupnik je Ivan Sinčić 25,5 godina, najstariji Miroslav Tuđman 69,5 godina,a najstarija zastupnica Marija Ilić 70,5 godina.

Može se zaključiti da je ugodno iznenađenje ovih izbora MOST koji je osvojio 19 mandata,ali se ne možemo oteti dojmu da se u postizborno vrijeme dogovora i razgovora uporno inzistiranje MOST-a na zajedničkoj Vladi sve 3 strane proizveo nervozu i doveo u stanje neizvjesnosti politički sustav. **No, činjenica je da dvije glavne koalicije nisu od građana Hrvatske dobili dovoljno mandata za sastavljanje Vlade, a postizborni koalicijski potencijali jedne i druge strane su premaleni i preslabi**. Svega je 6 zastupnika stranaka koje su išle izvan 2 glavne koalicije + 4 otkinuta MOST-ovca). Time je ponovo aktualizirano pitanje važnosti i presudne uloge 8 zastupnika nacionalnih manjina, ali je i ona pokazala nejedinstvo (6-ero otvoreno za SDP, a 2-oje mudro šute i vjerojatno su za HDZ koaliciju) . Predsjednik Živog Zida Ivan Sinčić, dosljedan sam sebi, ne želi niti s jednom stranom.

Najveći gubitnici ovih izbora su: HDSSB koji je 2011.g. imao 6 zastupnika, a sada 2015.g. osvojio **samo 2 mandata** tj. Izgubio je 4 mandata (2 mandata u IV temeljem 21.849, a 2011.g. 43.550 glasova i oba mandata u V izbornoj jedinici s 8594 glasa=4,46%, a 2011.g. ostvareno 24.308 glasova, ne iskoristivši kapital popularnosti najaktivnijeg saborskog zastupnika u prošlom sazivu i to tako da nije uopće bio postavljen na listu.

Živi Zid je na izborima osvojio **čak 94.877** glasova i u svim izbornim jedinicama bio na granici osvajanja mandata, ali je prag prešao samo u VII izbornoj jedinici dobivši 5,79% ili 14.690 glasova i time je prvi na toj listi- predsjednik stranke Ivan Sinčić (preferencijalno 70,53%), jedini iz Živog Zida ušao u Hrvatski Sabor.

Koalicija Stranka rada i solidarnosti (Milan Bandić) dobila je **74.301** glas u svim jedinicama, a osvojila samo 2 mandata (1 mandat u II i jedan u VI izbornoj jedinici).

Medijski razvikani ORAH osvojio je ukupno **38.830** glasova, ali nije ostvario niti jedan mandat.

Očigledno je također da razjedinjenost 8 koalicija i stranaka desnice i krajnje desnice, prije svega zbog programske okrenutosti prošlosti, a manje sadašnjosti i budućnosti uz nepomirljivo liderstvo vodećih ljudi tih stranaka, dovelo je do potpunog kraha i potopa desnice na izborima, **0 „mandata**, iako su osvojili ukupno dobili **56.140** glasova u svim izbornim jedinicama. Svi ti glasovi otišli su u d'Hont izračun što dodatno obeshrabruje birače ovih opcija na budućim izborima, usmjeravajući ih da glasaju za nekog drugog kako ne bi „bacili u bunar“ svoj glas. I tako iz izbora u izbore, krajnja i umjerena desnica gubi i broj zastupnika u Hrvatskom Saboru i povjerenje birača. Jedini spas za ovu grupu stranaka je ujedinjenje pod vodstvom nekoliko jakih, renomiranih i poznatih „igrača“.

Ekstremna ljevica SRP-socijalistička radnička partija i RF-radnička fronta dobili su statistički zanemariv broj glasova u RH-ukupno **2966** i mogu se ubrojiti u izborni folklor.



Brussels Head Office:
Rue de la Croix de Fer 23, 1000 Brussels, Belgium;
Tel. +32 2 830 7141
email: europeanfoundationforfreedom@gmail.com
www.eurfreedom.org